CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

वनो॰ श्रीगणेशाय नमः॥ अथ वनोत्सर्गविधिर्लिख्यते॥ चतुरस्रं षोडशहस्तं द्वा
१ दशहस्तं वा मंडपं कुर्यात्॥ एवं तदुत्तरतः स्नानमंडपं॥ तन्मध्ये त्रिभागमित १
हस्तोच्छ्रितां वेदी॥ मंडपाभ्यंतरे यजमानहस्तोच्छ्रितां हस्तपरिमितां ग्रहवेदीं
राम कुर्यात्॥ तथा च मंडपाभ्यंतरे नैर्ऋत्यकोणे वास्तुवेदीं कुर्यात्॥ महावेदी
पश्चिमे चतुरस्रं हस्तैकमितं खातं योनिवक्त्रं त्रिमेखलं कुंडं कुर्यात्॥ मातृ
पूजापूर्वकमाभ्युदयिकं कृत्वा॥ ततः सामग्री॥ सुत्प[illegible]वनकुलीनशीलसंप
न्नश्चाचार्यः कृतः॥ तथा ब्राह्मणा होतारः। जापी च॥ एतेषां सुद्धं मामनार्थे
पीठं दत्वा॥ पालाशोदुंबरखदिराणां हस्तच्चयोच्छ्रितमधोभागे चतुरस्रं मध्येऽस्र १॥
चतुर्वारपूजनार्थं प्लक्षोदुंबरवटा[illegible]नानयेत्

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

षड्दलं ऽपरि रूपं कुर्यात॥ मधुपर्कार्थं कांस्यकटोरिका॥ विष्टरार्थं आवार्थेना
गार्थं त्रिपटांगुलीयक गंध पुष्प तांबूलानि॥ आलिंगादि वासार्थं वस्त्रा
दीनि॥ गोमूत्रं भेटी १ गोमयं वा दुग्धं वा दधि न करु १ घृतं वट १ मधु भेटी १
सूत्रडोरकं॥ सितपीतहरित लोहितकृष्णवर्णिकानां प्रत्येके भेटकपरिमितं॥
सोपकरणाश आय नयूपस्थापनार्थं उदक पूर्णकलशं॥ २५॥ शातपात्रं॥ मह
स्थार॥ १॥ बहुनी॥ १॥ शरावा १ ... भेटी १ ... दीपपंचपात्र॥ दीपार्थं तिलतैलं घृ
तं वा॥ पंचरत्नपीठ श्री॥ धूपार्थं गुग्गुलत्पेरा १॥ गंधि स्थगंधितनानापुष्प

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

वनो राम २॥

मान्यो नानाफलानि नानाकुसुमानि ॥ अविद्ध मामपल्लवाः ॥ कलशार्थं धौ
तं ॥ अश्वस्थान गजस्थान वल्मीकनदी संगमह्रद गोष्ठ चतुःपथ्यग्यामृदः ॥
सप्तव्रीहयः ॥ तिल जव माष मसूर कंगु डशर्षप धान्यानि ॥ इषलमान २ ॥ अर्क
पालाश खदिरापामार्ग पिप्पलोदुंबर शमी दुर्वा कुशानां प्रत्येकं समिधो भवंति
तिल तंडुल जव धान्यौषधी मिशाकलाप्रत्येकं घृतप्रमाणतः ॥ श्वेतरक्त पीतकृ
ष्णपताकानां प्रत्येकं ५॥ नानावर्ण चामर किंकिणी युत महाध्वजा ॥ २॥
तदर्थ सप्त हस्तो च्छितं वंशदंड द्विगुणां विगुणां वा महाध्वजा ॥ बलिदानार्थं

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

युमवा ना त्वा मर्त्ये भिक्षामोभन न्नम्॥ ॐ मूर्द्धये ति गुंरू ४॥ विष्टरमेकं गृहीत्वा॥ विष्टरो
विष्टरो विष्टरऽस्मनोब्रूते॥ ॐ विष्टरः प्रतिगृह्यतामिति यजमानःब्राह॥ ॐ विष्टरः प्रति
गृह्णामीति गुरुः॥ ततो विष्टरं गृहीत्वा॥ ॐ वर्ष्मोस्मि समानानामुद्यतामिव सूर्य्य इम
न्तमभितिष्ठामि यो मा कश्चाभिदासति॥ इति दाता न मयासनोपरि द्वितीयं विष्टरं गृही
त्वा॥ उदहस्तु वदु पदेरायेद्रूतः॥ उपविष्टाय पादौ निवेदयेत॥ ॐ पाद्यं पाद्यं पाद्यं प्रति
गृह्यतां॥ ॐ पाद्यं प्रतिगृह्यतामिति दाता॥ ॐ पाद्यं प्रतिगृह्णामीति गुरुः यजमाना
न्नेणिनीं ञ्जलिना पादौ गृहीत्वा॥ ॐ विराजो दोहोसि विराजो दोहमसीय मयि पाद्यायै
विराजो दोहः॥ इति दक्षिणपादं प्रक्षालयेत॥ अनेन क्रमेणानेनैव मन्त्रेण वामपा

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

३ इमपि ततकूर्च्चं वा द्विधा रात्नैर्गृहीत्वा वरणायो स्वस्तादुत्तराग्रा गुरुः कुर्यात् । ॐ
ह्रौं ह्रौं ह्रूं इत्यनेनोक्तो । ॐ कूर्च्चः प्रतिगृह्यतामिति दाता । ॐ कूर्च्चं प्रतिगृह्णा
मीति गुरुः ॥ तिगृहीत्वा अग्रपत्स्यग्रमाभिः सर्व्वान्कामानवाप्नुवानानर्थया त्वं गृहि
त्वा शिरसाभिवन्द्य ॥ ॐ समुद्रेवः प्रहिणोमि स्वां योनिमभिगच्छत अरिष्टास्मा
कं वीरा मा परासे चि मत्पयः ॥ इत्यनेन कूर्च्चं शेषमेवं सन्यानिः क्षिपेत् ॥ ततः आचमनी
यमादाय ॥ आचमनीयमाचमनीयमाचमनीयमित्यनेनोक्तो ॥ आचमनी राम
ये प्रतिगृह्यतामिति दाता । आचमनीये प्रतिगृह्णामीति गुरुः ॥ आचमनीयेन ३

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

हीत्वा। ॐ आमागारापिशसामसीमसजवर्द्धसातिमामाकुरु प्रिथीप्रजानामाधिपतिं प्रय
नामहरिक्षितन्नाम। इतिमन्त्रेणासनदानामति। द्वितूष्णीम्। ॐ मधुपर्कोमधु
पर्कोमधुपर्कइत्यनेनोक्ते। मधुपर्कःप्रतिगृह्यतामितिदाता। ॐ मधुपर्कं
प्रतिगृह्णामीतिगुरुः। ॐ मित्रस्यत्वाचक्षुषाप्रतीक्ष इतिदातृकरस्थमेव
मधुपर्कंनिरीक्ष्य। ॐ देवस्यत्वासवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यां
प्रतिगृह्णामीतिमन्त्रेणधारयागृहीत्वा। नमःश्यावास्यायान्नशनेयत्रआविद्धंतत्ते
निःकृन्तामीत्यनामिकयाङ्गुष्ठदक्षिणामालोड्य। पश्चात्घुनेणवचीयराम ९

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

रूपमन्नाद्यंतेनाहंमधुनोमधव्येनपरमेणरूपेणान्नाद्येनपरमोमधव्योन्नादोसा
नीतित्रिःप्राश्नीयेत्।इतिप्राशनेततन्मन्त्रपाठः।ततः ॐ वाङ्मआस्येऽस्तु। ॐ नसो
र्मेप्राणोऽस्तु।इतिनासिके। ॐ अक्ष्णोर्मेचक्षुरस्तुइतिचक्षुषी। ॐ कर्णयोर्मेश्रो
त्रमस्तु।इतिकर्णौ।बाह्वोर्मेबलमस्तु।इतिबाहू। ॐ ऊर्वोर्मेओजोऽस्तुः इत्यूरू। ॐ अरिष्टा
निमेऽङ्गानितनूस्तन्वामेसहसन्तु॥इत्यासमानिसर्वगात्राणिस्पृशेत।ततोगौरिति
नापितःप्राह। ॐ मातारुद्राणांदुहितावसूनांस्वसादित्यानाममृतस्यना राम
भिःप्रनुवोचंचिकितुषेजनायमागामनागामदितिंवधिष्टममचामुष्यचपाप्मानु ४

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

कशर्म्मणो यजमानस्य उभयोः पापमाहतः। ॐ उत्सृजत तृणान्यत्तु इति त्रः तां छि-
न्द्यात्॥ ततो गोमयं भूविस्पर्शाद्वा पयो गोमूत्रादिकमभिमन्त्रयेत्॥ ततो गायत्र्या गो-
मूत्रम्। ॐ गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम्। ईश्वरीं सर्वभूतानां तामि-
होपह्वये श्रियम्॥ इति गोमयम्। ॐ आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोमवृ-
ष्ण्यम्। भवा वाजस्य संगथे। इति क्षीरम्। ॐ दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्व-
स्य वाजिनः। सुरभि नो मुखा करत्प्रण आयूंषि तारिषत्। इति दधि। ॐ तेजो-
ऽसि शुक्रमस्यमृतमसि धाम नामासि प्रियं देवानामनाधृष्टं देवयजनमसि।

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

५ मि॥ इति प्रोक्षणम्॥ इति पञ्चगव्यमेकीकृत्य॥ ॐ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे॥ऽश्विनोर्बाहुभ्यां
पूष्णो हस्ताभ्यामिति॥ ॐ गायत्रेण त्वा छन्दसा मन्थामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा मं
थामि जागतेन छन्दसा मन्थामि॥ इरावती धेनुमती हि भूतं सूयवसिनी मनवे
दशस्या॥ व्यस्कभ्ना रोदसी विष्णवेते दाधर्थ पृथिवीमभितो मयूखैः स्वाहा॥ ॐ मा
नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः॥ मा नो वीरान्
रुद्र भामिनो वधीर्हविष्मन्तः सदमित्त्वा हवामहे॥ इभि मन्त्रैरनामिकया पिबेत्
प्रेनवा हिरन्तश्च मराऽपमः वमेव पयेत्॥ ॐ योगे योगे तवस्तरं वाजे वाजे हवाम राम ५

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

हैमरवाय इन्द्राय तत्पेशति। इन्निवे गुपरिकुशान्तरतां कुर्यात्। ॐ उपैवाद्रिः परोक्षः ए
षिण्ण्मा ऋषिर्नो भुवनस्य नाभिः। ऋष्पृं सो मो वस्तोः प्रस्तारे तो त्रुस्ताये वावः पर
मेघोमद्दाति वेद्दिमग्निमच्छ्रपेन। ॐ सत्रामानं च्छिवीं द्यामनेहसं सुशर्म्मा
णमादितिं सुप्रणीतिम्। दैवीं नावं सुरित्रामनागसमस्रवन्तीमारुहेमा स्वस्त
ये। इति सूत्रास्फाल्य नमानतो रहश्चोदितं धेपीवर्चासि कपाशोऽशारीमरा
नैर्लिखेत्। मध्ये वैव लिखेद्विःस्तं शाखानां रायरंगा लिखेत्। ग्राजं नयेत्तु
लिखेद्वोहिं श्रीकाराष्टदलिंगो लिखेत्। पुरुषो न्नमीनेऽस्मिन् नेतु नरसिंहं नुप
श्रीमोवायवे श्रीधरं देवमत्युत्तरे गरुडध्वजम्। लेशानेऽउत्तरे सिंहाविन्दमसौ नतो

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

मंडलंदक्षितोलक्ष्मामानैक्षतिवाराहीमपश्चिमेवृक्षाराशीमाउत्तरेवैतनी
६ पक्षा।देशानेकुमारीमलैवचोगीश्वरैलिरवेत।ततोदिव्यालानोसायद्वाय
दिग्नुइन्द्रेपातेलिखेत्सा व्यामाग्नेयेरक्षमग्निकम।पवनेलक्षंवायंवनेक्ष
तेनील।विक्षतिम।पश्चिमेवस्तुतीश्वेनागाय मेघमनवापुकमा।सोमेश्वा
नौश्वेतरक्तोभ्रमानन्दोरक्तक्ष्मवकोश नांदंसीस्थाप्यएपवेत्।।ततोग्र
हवेपामण्डलेसा।धिदैवतलिख्यपात्येका।मिन्नेवयुत।एताधर्मरीकुर्यात् राम
तत्त्वमध्येरक्तौवर्त्तुलेसर्वमाश्वरा।धिदैवताकमेणित्ववाममधिदैवताकम्।। ६

आग्नेय्यामर्द्धचन्द्राकृतिं सोममुमाधिदेवताकम् । अपःप्रत्यधिदेवताकम् । दक्षि
णे त्रिकोणं रक्तं मङ्गलं । स्कन्दाधिदेवताकम् । पृथ्वीप्रत्यधिदेवताकम् । ऐशान्यां बुधं
पीतं चतुरस्राकृतिम् । नारायणाधिदेवताकम् । विष्णुप्रत्यधिदेवताकम् । उत्त
रे गुरुं पीतं यवाकारम् अनुरवमुत्तराश्रितं श्वेतं ब्रह्माधिदेवताकं श्वेतं प्रत्यधि
देवताकम् । प्राच्यां शुक्रं श्वेतं चतुरस्रम् । इन्द्राधिदेवताकम् । शचीप्रत्यधिदे
वताकम् ॥ पश्चिमे शनिं दण्डाकारम् । यमाधिदेवताकम् । प्रजापतिप्रत्य
धिदेवताकम् । नैरृते राहुं खड्गाकारम् ॥ कालाधिदेवताकम् । सर्पप्रत्यधि

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

देवताकम् ॥ वायवे धूम्रकेतुं मकराकृतिम् ॥ विष्णुप्राधिदेवताकम् । ब्रह्मा प्रत्यधि
देवताकम् ॥ गणयानि दुर्गं कार्युनाकाशगम् । ग्रसितौ कुमारौ च ॥ ततऊर्
ध्व मानए षड्दिवै ब्रह्मात्म । ब्राह्मियाश्चौ सा च्छन्तरीजन्ध संविश्वावीरस्तरा
ए ईघमर्यरिव केतुमा । इ ननेन महावे घुपशि विता न धारसो कुर्यात् ॥ ॐ आ
ब्रह्मन् ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामा राष्ट्रे राजन्यः शूर इषव्योऽतिव्या
धी महारथो जायतां दोग्ध्री धेनुर्वोढानड्वानाशुः सप्तिः पुरन्धिर्योषा जिष्णु
रथेष्ठाः सभेयो युवास्य यजमानस्य वीरो जायतां । निकामे निकामे नः पर्जन्यो वर्षतु

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

फलवन्मोनग्रोधघ्यपःपक्कन्नायोगन्नेमोनःकर्मणाम॥इतिमहावेघेशान्तं
वलिङ्गेनद्वाररणाम्॥ततोवेदिंवनुःकोणोफलश्यानत्यिवासयेत॥ततोवेदिस्थं
नरे॥एवेदिवर्द्धती॥नहिकलशंस्थापयेत॥ततइन्द्रादिदिक्पालानांकुंभेस्था
हयामेकैसतोरणाम॥ॐअग्निमाडेपुरोहितंयज्ञस्यदेवमृत्विजंहोतारंरत्नधा
तवम॥इतिरोपयेत॥ततोदक्षिणद्वारितोरणमेवौदुम्बरतोरणाम्॥ॐइ
षेत्वोर्जेत्वावायवस्थदेवावःसविताप्रार्पयतुश्रेष्ठतमायकर्मणा
आप्यायध्वमघ्न्याइन्द्रायभागंप्रजावतीरनमीवाअयक्ष्मामावस्तेनईश

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

८

न्माब्रूशं॰सो ध्रुवा अस्मिन्गोपतौस्यात बह्वीर्यजमानस्य पशून्पाहि॥ इति॰ तेपयेत्॥ तत

ःपश्चिमे सामस्य॥ ॐ अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये॥ नि होता स

त्सि बर्हिषि॥ इति द्वारे उत्तरपार्श्वे॥ ततः उत्तरे अथर्वणो॥ ॐ शन्नो देवीरभि

ष्टय आपो भवन्तु पीतये॥ शंयोरभिस्रवन्तु नः॥ इति सर्वतोरणानामद्भिरभिषे॥ ॐ

नमः॥ हिमालयादिस्थम प्रदानाद्यन्तु प्रयेन्॥ सर्वतोरणाय रिवामेशिवेद सिरे विः

स्तं मयेवृत्तानां प्रजयेत्॥ संर्वतोरणाद पुः पञ्चमहाभूतानि प्रजयेत्॥ ॐ भूतानि

नारायणे त्वस्मि विधिवत् टं॰ हनी दुर्गाः पृथिव्यामुर्वन्तरिक्षमन्वेमि पृथिव्यास्त्वा

राम
८

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

नाभौ सादयाम्यदित्या उपस्थेऽग्ने हव्यं रक्ष॥ इति मन्त्रेण स्थापयेत्॥ ततोऽग्नि
स्थापनम्॥ तत्र क्रमः। हस्तमात्रे कुशाऽस्यन्तरे समस्त्य कुशैः कुशानैशान्यां परि
त्यज्य गोमयोदकेनोपलिप्य स्रुवमूलेन स्फ्येन वा प्रादेशमात्रमुत्तरोत्तरक्रमेण रेखां
त्रिः कृत्वा। उल्लेखनक्रमेणानामिकाङ्गुष्ठाभ्यां मृदमुद्धृत्य। ऐशान्यां निक्षिप्य
उदकेनाभ्युक्ष्य॥ तत्र तूष्णीं कांस्यपात्रे स्थापितं स्वाभिमुखं निदध्यात्॥ इदमग्नि
दीप्तं रूजयेत्॥ पर्युक्षणं कलशोऽग्ने त्वं हि सर्वामरसिद्धसिद्धेर मित्र तोव न्यग्राम रेशा।
सप्त्वीऽसमानो। प्रसर सांगराणे नज हारागृह्णो भगवन् मस्तैः। इत्यग्निमालाघ्य। गजस्त्र

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२ ऋसमानं हृदै वज्रहस्तं महाबलम्॥ ऐरावतहस्ता मिथद्दे स्मिन्यज्ञे पीयूषेन गन्धवता मा इति
स्थापयेत्॥ पानयज्ञाधिपो देवः सर्वदेवाधिपो महान्। वज्रहस्तो महासत्वं स्त
मीश क्रापतेनमः। इति प्रजपेत्॥ ॐ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवेहवे सुहवं
शूरमिन्द्रम्। ह्वयामि शक्रं पुरुहूतमिन्द्रं स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः। इति प
कांदद्यात्॥ पमाकायाकुमुदाय नमः इति। इन्द्रः सुरपतिः श्रेष्ठो वज्रहस्तो म
हाबलः सर्वयज्ञाधिपो देवस्तस्मै नित्यं नमो नमो नमः॥ अथ वलिप्रार्पणम् राम
। आखण्डलनमस्तुभ्यं पविदेहि शुभ्रः स्थिरम्। कोटिं पतितं यथा विघ्नां देहि मे पर २

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

मेश्वराइन्द्राय सुराधिपतये एष माषभक्तबलिर्नमः। ततश्चाग्नेयकलशे। एह्येहि सर्वामर
हव्यवाह मुनिप्रवरैरभितोऽभिजुष्टः। तेजोवता लोकगणेन सार्द्धं मम मखरक्षपाहि कवेन
मस्ते। इत्यावाहनं। शक्तिहस्त ज्वलद्रूप छागानिरूढ सुरोत्तम मखास्त्रा वाहयामि यज्ञेऽस्मिन्नजेयेश्व
ति जलतनाम। इति स्थापयेत्। सर्वतेजोऽधियो देवो रक्तगौरो महाबलः। शक्तिहस्तो महा
वीर्यो वैश्वानर नमोऽस्तु ते॥ इति संप्रा०। ॐ अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्य
दातये। नि होता सत्सि बर्हिषि। इति रक्तपताकां दद्यात्। पताकायां कुमुदाय नमः। इति
कुमुदं पूजयेत्। आग्नेयः पुरुषो रक्तः सर्वदेवमयोऽव्ययः। धूमकेतुररजाध्यक्षस्त।

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

स्मो नैर्ऋती नमो नमः॥ ओं नैर्ऋते सर्वतेजोधिपतये एकमाष्ममकवालिने नमः॥ इति नैर्ऋ
द वारा ततो दक्षिणकलशो॥ एषो हि वैवस्वत नवमे राजसर्वधर्मेरे रक्षितधर्मसूत्रे
॥ शुभाशुभानन्द शुवानन्धीश शिवायतनव्याहिमविन मस्तो॥ इत्या वारो॥ महाम
हिषमारूढं दाराः हस्ति महा [illegible] ब्राह्मणं [illegible] पाशिषज्ञे [illegible] जेपीवृतिर [illegible] नम्॥ इ
तेस्थापनम्॥ इत्यह स्तः [illegible] गौधर्मा [illegible] महावल॥ प्रेताधिपतये नित्यं पम
राजायतये नमः॥ इति पश्चिम॥ ओं [illegible] सोमस्या॥ इत्योत्तरे [illegible] ततोगुह्ये
नयतो [illegible] सोमेन ममया [illegible] स्तोत्री॥ इति [illegible] धनानि॥ इति [illegible] पता

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

नादद्यात्। पताका यां गुरुः रीकाद्यापतन्मः। इति पूजयेत्। यमश्वोत्पलवर्णाभः कि
रीटाद्दशष्व स्त्रिशुः। धर्मसाक्षि विशुद्धात्मा तस्मै नित्यं नमाम्यप्रेताधिपतये रक्षसा
ष्व मन्त्र बलिं न्नमः। इति बलिं दद्यात्। ततो नैर्ऋतिकोणे॥ एह्येहि रक्षोगणना
यक त्वं विशाल वेताल पिशाच संघैः। नमोस्तु रीकाहि पिशाचनाथ लोकेश्वर
त्रिभगवन्नमस्ते। इति बाह्याती न्नाद्रि शृङ्गवर्णेरवक्त्रः तीक्ष्ण वलम्ब्युग्रबाहुः
नियइत्रे स्मिन्न ऊँवै प्रतिगृह्यतां। इति सिप्प्याप्यासिद्धे रक्षो [illegible] पतये नैर्ऋति
नील विग्रहः शक्तिपाशधरो नित्यं तस्मै नित्यं नमो नमः। इति सम्पूज्य॥ ७१०

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

११ धतेतिकर्मते भागस्वेन्नुवस्वस्वाहाग्निनेत्रेभ्योदेवेभ्यःपुरसद्भ्यःस्वाहायमनेत्रे
भ्योदेवेभ्योदक्षिणासद्भ्यःस्वाहाविश्वदेवनेत्रेभ्योदेवेभ्यःपश्चात्सद्भ्यःस्वाहा
।मित्रावरुणनेत्रेभ्योवामित्रनेत्रेवामदेवेभ्यउत्तरासद्भ्यःस्वाहासोमनेत्रे।
भ्यउपरिसद्भ्योदुवः।इतिहुजपेत।निर्मितिकृत्पुमान्कृतः सर्वैरन्योषितेम
हान्धारवज्रहस्तोमहासत्वकलसोलितेनमोनमः।रञ्जीक्षिपतयेर्षमाषमन्न
वलिर्नमः॥इतिबलिंदद्यात।ततःपश्चिमकलशे।एवैहियादेगणावारि गम
धोनागणेनपर्जन्यायमहात्सोतेमिः।विद्याधरामरसायमानवाहितवसस्माते ११

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

भगवन्नमस्ते।। इमावाहंसो।। मकरस्थं महाबाहुं देवदेवमपांपतिम्। आवाहयामि
यज्ञेऽस्मिन्पूजयेयं प्रतिगृह्यतां नमः।। इतिसंस्थाप्य।। शक्तिपाशधरं नित्यं मकरस्थो
महाबलः। निमज्जन्शुक्लरूपश्च नमोऽस्तु वरुणाय ते।। इतिसंपूज्य।। ॐ वरुण
स्योत्तंभनमसि वरुणस्य स्कंभसर्जनीस्थो वरुणस्य ऋतसदन्यसि वरुणस्य
ऋतसदनमसि वरुणस्य ऋतसदनमासीद।। शुक्लपताकां धारयेत्।। प
ताकायांरीकृकर्णाय नमः। इति पूजयेत्।। ॐ वरुणः सवलोविस्फः पुरु
षोनिमेषमिषः। पाशहस्तो महाबाहुस्तस्मै नित्यं नमो नमः।। वरुणायपा

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

१२

यांपतये रक्षसामधिपतये निर्ऋतये नमः इति बलिन्दद्यात् ॥ वायव्यां कलशोपरि हरितवर्णम

मरुद्गणगायमृगाधिरूढः सहस्रसिद्धैः ॥ प्राणाधिपः कालकवेः सहायमहाग

रजां भगवन्नमस्ते ॥ इत्यावाह्य मृगस्कन्धसमारूढं विप्रास्त्रं महाबलम् ॥ ध्याव

हयामि यज्ञे स्मिन्यज्ञे एवं प्रतिगृह्णातु नमः ॥ इति ध्यात्वा सर्वत्राधिपो देवः सर्वजन्तुष्व

रास्थितः ॥ ध्वजहस्तो मे प्रवरोस्ति तस्मै वायवे नमः ॥ इति संपूज्य ॥ ॐ वायवे नोवा

गन्धर्वाः सप्तविंशतिः ॥ ते भ्यो बलमृषि तेभ्यस्मिन्नयज्ञमादधुः ॥ इति मरुपत

कोरपाल ॥ पताकायां सर्वे ते वायवे नमः ॥ वायुस्तु सर्ववर्णानामः सर्वगन्धवहः शुचिः ॥ पुरुषोत्तम

१२

त्तम्बतस्मैवानात्मनेनमः। इति सिंदूरावापवेश्रागाषिवृतयेरघस्वाषमन्त्र
वलिर्नमः। इति वलिं दद्यात्। ततउं वरकल शोधश्चोहियज्ञेश्वरयज्ञरूपो विघ
त्वनन्त ब्रह्मणोनमा ईनामसर्वो ब्रह्मणिः पितमिः ते हैवगहाणाए जामगमन्त्र
मन्त्रो। इत्याचारो पञ्च त्वामकमान् रू उं ग दाह स्तोम हा वल्लमाख्या वाहयामिव
तेस्मिन् दृजैये भूतिगवनामा। इति सेस्थाप्य। सर्वं नञ्ज श्वमश्रेयः सोमोराजा
प्रवाश्यितः। तत्र ज्ञातेचिपावे: सोमतस्मैनि स्मेव नोनमः। इति सेऽज
वपरं सोम श्रुनेतवमनकान्नपुविमेतः प्रजावन्तः सवेमहि। इति वेतपन

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

१३ कंद घात । पताका पांसु मुखाय नमः इति पूजयेत् । गौ तेयस्तु पुमान् सोमः सर्वौ
षधीश्वरो विभुः । नक्षत्राधिपतिः ४ सौम्य स्तस्मै नित्यं नमो नमः । सोमाय नक्षत्राधि
पतये रक्षमाय ५ अमृतवलिर्नमः । इति देवान् । ततः इशांत कलश लोहितसर्वेश्व
रासिद्धमस्तौ त्रिशूलखङ्गाङ्कुशधराम रे शालोकेशवरो ४ वरपत्र सिद्धोगृहाणमसं
मगलंनमस्ते । इसानाय वृषभस्थ समारूढ प्रकृतये हति शिलो वतनम् । श्रावा
हयामि वक्ते श्मिन्द्व जेयं त्रिशूलहस्ता न । इति स्थाप्य । सर्वदेवाधिपो देव इश राम
नः शुक्ल विग्रहः शूलपाणि वृषारूढो रुद्र प्रचिन्त्य तस्मै नमः । इति पूजयित्वा । ॐ १३

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

मीशानंजगतस्तस्थुषस्पतिंधियंजिन्वमवसेहूमहेवयम्।पूषानोयथावे
दसामसद्वृधेरक्षितापायुरदब्धःस्वस्तये।इतिपंचवर्णपताकांदद्यात्।ईशानपती
कायामुप्रतिष्ठापनमः॥इतिपूजयेत्॥ईशानःप्रभवःशुक्लःसर्वविद्याधि
पोमहान्।शूलहस्तोविरूपाक्षस्तस्मैनित्यंनमोनमः॥ईशानायसर्वविद्याधि
पतयेएषमाषभक्तबलिर्नमः।इतिबलिंदद्यात्।ततोनिर्ऋतिवरुणयोर्म
ध्येकलशेऽघ्र्यंहि ष्वाएत्यौहिपातालेश्वरेन्द्रनागाकः।नाकिन्नरगीयमान
।यथज्ञोरगेन्द्रामरलोकसिद्धेरनंतरक्ष्याधरमस्मदीयम्।इत्यावाह्याति

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

१८

:शेषनगता धाश्शेषि गुरुगरा जितमः ग्नावाहु याभियज्ञि स्मित्वप्र ज्ञेषि प्रतिग

स्वताम्॥ इति सिंस्थाप्य। पवन्नग॥ पिवति देवो को। नन्नो नीलविग्रहः॥ पत्ना

लै वस्मितिनित्यम नलाय तमे नमः। इतिसि पूजा॥ ॐ नमोस्तु सर्वेभ्यो येके वि

त्तपिमनु। येस्मुल्लरीनेये दिविते भ्यः सर्वेभ्यो नमः। इति २ वेतपताकां द

धात्। पताकायां धात्रेनम इति पूजयेत्॥ पोमाव नवत्तरूपेता ब्रह्मादिसुर

वरावरम्। पुष्पवर्ष्मारये नम हिंत स्मे नित्ये नमो नमः॥ अनलाय पत्ना

ग। धियत येएकमाम नक्तवलित्वम इति वलिं दघात॥ इ॰ देशानयो राम १४

मिष्ठे ऊर्ध्वमुद्दिश्य कलशो । ॐ स्थो हि स्वर्गाधिपते सुरेन्द्र लोकेन सार्द्धं पितृदेवताभिः
सर्वैस्स धातास्समितप्रभावो । विशाखरंतनः सन्ततं मिवाप्त इन्द्राय नमः । रवेत हि समन्ता
ध्वं पत्र यो निजगत्द्रुहमः । स्वाहया मि यं ते स्मिन् पूते ये प्रतिगृह्य तां मः । इति स्वा
ध्या । पाशांकुशधृत्साकारो बलावैवान स्वत्र चक्र । सर्वैपत्र प्रतिष्ठ तस्मै तिसेन
सेन नमः इति संपूज्य । ॐ ब्रह्म यज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विशीनमः सुरुचो वेन आव
सबुध्न्या उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ॥ इति लोहितपताकां ब्र
ह्मा तत्पताकायां ब्रह्मणे नमः ॥ इति सम्पूज्य पञ्चयोतिर्ध्वनतु मे निर्घोषै देवासाः पितामह

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

१४ हः।यत्राप्यज्ञश्चतुर्भिर्लक्षसमेतैर्निखिलममी नमः।भ्रुक्तेषु सर्वलोकाधिपत्य येच्छमा
ब्रमन्नकवालिर्लम:॥ इतिबलीन्द्रध्यानं।ततोगृहीतपुष्पाञ्जलिर्यजमानः पठेत्
।त्रैलोक्येयानिभूतानिस्थावराणिच।ब्रह्मविष्णुशिवैःसार्द्धंरक्षांकुर्वन्तुतानिमे
।देवदानवगन्धर्वायक्षराक्षसपन्नगाः।ऋषयोमनवोगावोदेवमातरएवचास
र्वेममाध्वरेरक्षांकुर्वन्तुमुदान्विताः॥ इतिपूर्वद्वारिपुष्पाञ्जलिंक्षिपेत्।तत
:कुरसिंहरेखाङ्कितकलशत्रयमधिवासयेत्॥ तद्धैनरगमामन्त्रयमधपञ्चवर्तीक्षत्लेव
त्र युग्मयुग्मकलशीतोयपूर्णानिपीवरंतस मन्त्रितेमध्यमत्रिकामेयुग्मंकं द्वयन्तमधि राम १५

स्मितितिशंपानमूलेरैनरश्वतमन्नलंनमस्नुकमा।सेर्वैषामधिवासनेमस्तु॥३॥ ॐ प्राप्तिष्ठकलश
मिति।नमः।शान्तिकलशो।तीर्थमालानामनः।स्तुस्वपेभास्करांगाङ्गांनैमिषारायनेवद्या।
न्नपागीवृत्लतानार्थंवदराश्कारमनेवना।एतानि पुरायतीर्थानिपटे।स्मिन्निवमेनुतो।गो
दावरीगौतमीवैवनर्मदायमुनासरित।सरस्वतीगणश्कीवेवको।षिकामरस्तथा।ए
ताश्चसरितःपुराणाब्रटोस्मिन्निवमलुसे।तद्वैसमुद्राःसरितःसर्वाणिजलदानदाः॥
आयान्तुयजमानस्यदुरितक्षयकारकाः॥ इत्यावाहनःपठेत्।ततोवरुणादैवताम
त्रामनामैर्यजमानस्यश्रेष्ठदेवतायेनेनपालापश्चताब्भन्लकवलिर्नमः।नत्रम

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

१६ न्त्रः।२ ईशावास्यमिदं१ सर्वं यत्किंचित्जगत्यांजगत्तेनत्यक्तेनभुंजीथाः मागृधःकस्यस्वि
द्धनम्।।अथपंचोपात्तपूजनम्।। ॐ मात्रिरुक्ल्लामस्याग्रेश्वराति२ ग यसुप्रजार्यत्वाय्यूर्वीर्काय
मामुदेवता।सवत्ताम।इतिरुहीत्वामगांपाद्यहिरेशान्यादिशिस्नानमरुपिकायांस्थरवि
त्वयमिति यूपिताय व्रजागिभिर्म्मितिविक्रवुलमद्भभागत्रयमृतम्।ॐ तिलोसातिति
रन्तैलहारिद्राभ्यामभ्युक्ष्य।।ॐ द्रुपदादिवेतिमन्त्रेणायवचूर्णोद्वर्तनम्।ॐ आपोहिष्ठारं
दुराधर्षोमितिसृगान्तदुग्धेनाभ्युक्ष्य।ॐ मद्रीकतीमिःशरगुयामदेवामहृयश्येमाक्षिमि
यजत्राःस्थिरैरंगैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेमहिदेवहितंयदायुरितिमन्त्रेणायतका राम

१६

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

ष्टविनिमितपचर्गाभेपाट्टसे। स्थिप्या। ॐ समुद्रंगच्छस्वाहा। ॐ अन्तरिक्षंगच्छस्वाहा। ॐ
देवंसवितारंगच्छस्वाहा। ॐ छन्दांसिगच्छस्वाहा। ॐ द्यावापृथिवींगच्छस्वा
हा॥ ॐ यज्ञंगच्छस्वाहा। ॐ सोमंगच्छस्वाहा। ॐ दिव्यंनभोवैश्वानरंगच्छस्वाहा। ॐ
मित्रावरुणौगच्छस्वाहा। ॐ अहोरात्रेगच्छस्वाहा। ॐ मनोमेहार्दियच्छदिवंतेधू
मोगच्छतुस्वर्ज्योतिःपृथिवींभस्मनापृणस्वाहा। तीर्थाद्भिर्जलेनतन्तुपयेत्। ज्ञात्वा। शिव
रयवल्मीकसंग्रामहृदगोकुलान्॥ नदमानायकुम्भेषुप्रसियेष्टन्नवराल्विन्तः। ततोन
दासीजमकृवष्ठदनुच्छथवल्मीकगोमूत्रः। वेराहदेष्ट्रोधृतमिश्राममृभिमत्तिकामि
:। ॐ यज्ञायज्ञावोअग्नयेगिरागिरावदक्षसे। प्रप्रवयममृतंजातवेदसंप्रियंमित्रं

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

१८

नसर्वं । शिवम् ॥ इमन्तेनस्त्रनायवंस्य अवन्तश्चोदक्वद्रविल्वकषायजलेन । ओं देवसवितः

प्रसुवयज्ञं प्रसुवयज्ञपतिं भगाय । दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतन्नः पुनातु वाचस्पतिर्वा

चं नः स्वदतु स्वाहा ॥ इति पैठगकोनस्नापये ल्गणाय आवार्यं वामनेन वा । ओं काष्ठलिता

रिति कल्नोदकेन । ओं आपो हि ष्ठा मयो भुवद्धादिनाष्ठा तजलेन । ओं सुमित्रिया न

आप ओषधयः सन्त्विति पूपितजलेन । ओं याश्शोषधीः सोमराज्ञीर्वह्वीः शतविचक्ष

णाः । तासामसि त्वमुत्तमारं कामाय शं हृदे ॥ ओं द्रुपदादिवेति कुशोदकेन । ओं व

सोः पवित्रमसि शतधारं कलशायोर्जले नानतम्बुन्दुनेन तिलकम् ॥ ओं रत्नस्याति १८

कन्नीनकस्यचन्द्रदीप्ति वज्रुर्मे देहि ॥ इति कज्जलेनाञ्जनम् ॥ ओं पवित्रेस्थो लक्ष्मीत

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

वितुर्वः प्रसव उत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः । इति पवित्रद्वयम् । गोरसघृ
णौ रोचनागुग्गुलदूर्वा निम्बपत्राणि च छिद्रेण पोटलिकां कृत्वा धूपयेच्च धूपयान् ।। ॐ
द्यौः शान्तिरन्तरिक्षं शान्तिः पृथिवी शान्तिरापः शान्तिरोषधयः शान्तिर्वनस्पतयः
शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिः सर्वं शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि । इति
पयेत् ।। ॐ युवा सुवासाः परिवीत आगात्स उ श्रेयान्भवति जायमानः । तं धी
रासः कवय उन्नयन्ति स्वाध्यो मनसा देवयन्त इति वस्त्रं परिधापयेत् । ॐ धन्व
ना गा धन्वनाजिं जयेम धन्वना तीव्राः समदो जयेम ।। धनुः शत्रो रपकामं कृणोतु धंन

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

नाः सर्वाः प्रदिशो जये मा इति स्वैलपनाकं दधानमीशानं वप्रीयात ॥ ॐ रथेतिष्ठन
यतिवाजिनः पुरो यत्र यत्र कामयते सुसारथिः ॥ अभीशूनां महिमानं पनायत
मनः पश्चादनु यच्छन्ति रश्मयः ॥ इति वृषरथेन दूताघाटे मिर्लिङ्गाय मान
येत ॥ ततो महादेवे दक्षिणतो न्स्माद्दिक्षु लन्त्वा ॥ ॐ नमो सर्पेभ्यो ये के च पृथि
वीमनु । येऽन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ इति नन्दीशरूपं पूजयेत ॥ ॐ
अश्विनोर्भैषज्येन तेजसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामि इति मन्त्रेणाभिषिञ्चयेत । राम
प्राणायामं प्राणयेत ॥ निद्राया कल्पनाया मारणत न्यासिको देशो तिरध्यानं ॥ नेत्रमन १८

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

न्तवासुकिं तक्षकं कर्कोटकं पद्मं शंखं महा कुलिकं ॥ नां तां मां मां तिं छ्यां मन्त्र पद्मकं

लिखित्वा । केन शोनिलिप्य । ॐ सायकं श्री रामेति मंत्रेणाभ्युक्ष्य कमा मन्त्र यन्त्र मा

स्वच्छ पउलि धूनितत्सच्छां स्थापयेत् । अमुक नागाः स्तंभ । इति ध्रुवं मावाप

स्थापयेत् । अनेन नागेन व नस्य रक्षा कर्तव्या ॥ इति बालरोगान् प्लावयेत् । ॐ

वेदूपम धिवास्यापस्व ब्रज्ञान स्नपयेत् । मंत्र पर्वत्व ब्रह्मा धिः ॥ ॐ तिलो सातिति

लतिले नाम्य कूः ॥ ॐ हुं पहा दिवेति मंत्रणाद्वर्तेनम् ॥ ॐ पयः पृथिव्यां पय

ओषधीषु पयो दिव्यन्तरिक्षे पयो धाः । पयस्वतीः प्रदिशः ॥ सन्तु मह्यम्

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

१८ ।इति पंचगव्येन। ॐ याओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः। तासामसि त्व
मुत्तमारंकामाय शं हृदे। इति सर्वौषधीजलेन। ॐ याः फलिनीरिति मंत्रेण फ
लोदकेन। ॐ आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोम वृष्ण्यम्। भवा वाजस्य संग
थे। इति पंचामृतेन। ॐ ई विस्फलिंग क्षमे त्रे धानि दधेय दमिति मंत्रेण सप्त
मृत्तिकाभिः। ॐ गन्धद्वारामिति गन्धवारिणा। ॐ कुवदङ्ग इति कुशोदकेन
। ॐ वसोः पवित्रमसि शतधारं सहस्रधारं सहस्रधाराभ्याम्। ॐ शन्नो देवीरिति १८
शीतजलेन। ॐ तमग्निं देगङ्गे। इति गङ्गोदकेन। ॐ हिरण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जा

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

नःपतिरेकआसीत्।सदाधारःपृथिवींद्यामुतेमांकस्मैदेवायहविषाविधे

म।इत्यर्घ्यन्दद्यात्।ॐयुवासुवासाइतिमंत्रेणलोहितवस्त्रंपरिधापयेत्॥

ॐतनूपाअग्नेसितन्वंमेपाहि।ॐआयुर्दाअग्नेस्यायुर्मेदेहि॥ॐवर्चो

दाअग्नेसिवर्चोमेदेहि।इतिकालिकापर्द्धम॥ॐरक्षस्यासिकनीन

कभक्षनुर्दाअग्नेसिवर्चोमेदेहि।इतिकज्जलेननेत्राञ्जनम्।भ्रूमध्येतिलकन्श्री

खेतिमंत्रेणपुष्पम्।ततोलोहितसूत्रेणशिखांबध्वा॥ॐयातेधामानि

हविषायजन्तितातेविश्वापरिभूरस्तुयज्ञम्।गयस्फानःप्रतरणःसुवीरोवी

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२० रेताप्रतरामो न दुर्य्यामितिजातकर्म्म ॥ ॐ उन्नयामीति नामकरणम् । ॐ तच्चक्षुर्दे
वहितमिति निःक्रमणम् । ॐ अन्नात्परिस्रुतो रसमित्यन्नप्राशनम् । ॐ येनावपदिति
सविता क्षुरेणो चूडाकरणम् । ॐ ततो लोहितं बलेन सुवर्णं सक्या । ॐ भद्रं कर्णेभिरि
ति मन्त्रेण कर्णवेधनम् । इत्युपनयनम् ॥ ॐ इयं दुरुक्तं परिबाधमाना वर्णं
पवित्रं पुनती म आगात् । प्राणापानाभ्यां बलमादधाना स्वसा देवी सुभगा मेख
लेयम् । इति मेखलाबन्धनम् । कसालाकिनिर्जितीम । ॐ यज्ञोपवीतमित्यादिना
यज्ञोपवीतम् । ॐ यो मे दण्डः परापतद्वैहायसोऽधिभूम्यां तमहं पुनराददे आयु २०

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

षेवृक्षसरोवृक्षेत्सर्वसाधयेतिमंत्रेणमानवकोटरांगजकृत्वा ।ततःसमालनमांॐ
युवासुवासाःपरिवीतआगात्सउश्रेयान्भवतिजायमानः।तंधीरासःकवयउन्नय
न्तिस्वाध्योमनसादेवयन्तइतियुतरपिवत्वम्।ॐवसवस्त्वाधूपयन्तुगायत्रेणा
छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वाधूपयन्तुत्रैष्टुभेनछन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वाधूपय
न्तुजागतेनछन्दसाङ्गिरस्वदिन्द्रस्त्वाधूपयन्तुवरुणस्त्वाधूपयन्तुविष्णुस्त्वाधूपय
न्त्वितिमंत्रेणधूपंदद्यात्।ॐपंचनद्यःसरस्वतीमपियन्तिसस्रोतसःसरस्वतीतुप

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

११ व वासो देहेमन्वृत सरितन।। ॐ विष्णोरराटमसीति मंत्रेणाप्रावर्णयतोपवीतम।
ॐ श्रायो देवीम भुमती रग्न्वम्।। ॐ पूर्णस्वतीराज्ञः स्वसन्ता नेःपा मिन्निश्रावतारा
वम्यापिश्व न्मादि रिन्द्रस्य ननयन्मनरालाः।। इति वन्द्नकुंकुमाभ्यामनुलेपनम्।
नतायां मध्येवम्।। कन्यावत्सेहैमं स्वाहाः।। नक्षत्रमधुकश्यपाखवयानाशीविल्वतपावा
।ॐ गृह्णामि तेसौभागत्वाय हस्तं मयापत्याजरदष्टिर्यथासस्।। भगोर्यमा सविता पुर
न्धिर्मह्यं त्वेलि हतावेहि विवहावहे सहरेतोदधाव है प्रजांप्रजनयावहै पुत्रान्विन्दाव गम
हैव हुस्ते सन्तुजरदष्टयः।। संप्रियौ रोचिष्णुसुमनस्यमानौ पश्येम शरदः शतं शृणु ११

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

यानक्षाद्रः शातानितिमंत्रेणापातिग्रहणम् ॥ ॐ अर्ग्यं अनन्तं दैवीकन्यामग्निमयक्ष
नस तोऽर्पिता देवः श्वेतोकुंवलुमापनये स्वाहा ॥ इदमर्घ्यं ॥ ॐ इयं नार्युपव्रूते ला
जानावयन्तिश्रापुष्मांतस्तु मेपति रेधन्तांज्ञालयोमनस्वाहा ॥ इदमग्नये ॥ ॐ
इमांश्राजानावपाम्यग्नोसमृद्धिकरणंतवममतुभ्यंवसीवदंतनदाग्निरनुम
न्तानियं स्वाहा ॥ इदमग्नये ॥ ॐ सुमङ्गलीरियं वधूरिमां समेतपश्यत
सौभाग्यमस्यैदत्त्वाय थास्तं विपरेतनइतिमंत्रेणासिन्दूरकरणम् ॥ ॐ गुन्न
भावे शास्वारोपणम् ॥ तत्राशिषप्रयोजयेत्सगंदाचार्यः ॥ यजमानः पुष्पा

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२२ त्वा लिंगं गृहीत्वा च ज्ञानिमुख्यः पठेत्तं ॥ ॐ ये शास्त्रिरताः शिवरिरंशाशिरःसंविभ्र
ताः ये नन्दना रिभुवनेषु कृतप्रतिष्ठाः ॥ ये के विद्रासुरवरोरगकिन्नरांगते
मुस्तु दासमदुरितानि हरन्तु ॥ ते ऽभिताविधिवदत्र हृतोऽहुतश्चाप्यस्तत्वधी
वाहितमनसाधिशिव संस्थः ॥ त्वत्तःतनुपुत्रपरिकल्पनया कृतोसि कार्यसदाव
भवता मम पुत्रकार्यम् ॥ इति तुष्टाव तं ज्ञानलिङ्ग्रव पुनःपुनर्नृत स्पर्शो कांत
यावेंपजमानः समाहितः दृष्ट्वा स्ववबलम् ॥ तत्राभिमन्त्रु प्रयोजयेद्यजमानः राम
ॐ अङ्गादङ्गात्संभवामि हृदयादेवजायसे ॥ आत्मा वै पुत्र नामासि संजीव शरदः शतं २२

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

स्मातंतोग्रहवेदीं गत्वा मध्ये लोहितंतराडुं वैरोवा स्वनैस्थाप्य गांधपुष्प धूपदीपनै
वेद्यादिभिः पूजयेत्॥ ॐ स्माकृतेन रजसा वर्तमान इति मंत्रेण॥ लोहितपुष्पैरभ्य
र्च्य इति लोहितवस्त्रं सूर्याय नम इति तुभ्यं मया दत्तमेव गुडौदनवलिः सूर्याय नमः॥
ततदक्षिणे देवताईश्वरस्थापितंतराडुले कर्णिकायां हंसावाह्या॥ ॐ त्र्यम्बकं यजाम
हे इति श्वेतपुष्पादिभिरभ्यर्च्य इदं श्वेतवस्त्रमीश्वराय नमः। एष पायस बलि
रीश्वराय नमः॥ ततः प्रत्यधिदेवता स्थापितानायस बलिं वा गन्धपेन मइतुलस्था। तत
स्त्राजेच्छाम ईवन्द्राक्षानि सितवर्णि कयासोमं विलिख्य सितंतराडुलेनवात्सस्था

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२२ पयित्वा। ॐ इमं देवा इति मंत्रेण। श्वेतपुष्पाक्षिभिः सम्पूज्य। श्वेतवस्त्रं चायसवलिंव
। ॐ सोमाय नमः इति ध्यात्वा। ततोऽधिदेवतामुमां श्वेतगंधानुलेपनावाहयित्वा।
ॐ श्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यावहोरात्रे इति श्वेतपुष्पाक्षिभिः सम्पूज्य। श्वेतवस्त्रं चाप
वाञ्छितं उमायै नमः इति ध्यात्वा। ततः प्रत्यधिदेवताश्चन्द्राप: श्वेतगंधानुलेपनावाहयित्वा
पयित्वा॥ ॐ अप्स्वन्तरमृतमप्सु भेषजमपामुत प्रशस्तिषु अश्वा भवत वाजिनः। दे राम
वीराषाढो योक्ता भिः प्रकृतिकं कुत्स्नालाज सालेनापं काम्ये तिः इति श्वेतपुष्पा २२
क्षिभिः सम्पूज्य। श्वेतवस्त्रं चापसवलिंव। ॐ अद्भ्यो नमः इति ध्यात्वा। दक्षिणे लोहि

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

नवर्सिंकयामह्रू.लाम्बिलिरव्यस्न्न नराङ्नैराबाह्यो॥ ॐ अग्निर्मूर्द्धा दिवइति मंत्रेणार
क्तपुष्पादिभिरभ्यर्च्यलोहितवस्त्रैमसरान्नवलिंकुम्कुरारकायनमः॥तदाधिदेव
तांस्कन्दं सितनरास्नुलैरावाह्य॥ ॐ यदक्रन्दः प्रथमंजायमानइतिमन्त्रेणासित
पुष्पादिभिरभ्यर्च्यसितवस्त्रपायसवलिंवा। ॐ स्कन्दायनमः॥ततःपृथिवीप्रत
धिदेवतासितनराङ्लैरावाह्य। ॐ स्योनापृथिवीभवानितिमन्त्रेणासि
तपुष्पादिभिरभ्यर्च्यसितवस्त्रैपायसवलिंवा॥ ॐ पृथिव्यैनमः ततपेशान्तांपु
रुषीपीतवर्णांपीतवर्णिकयाविलिख्यपिङ्गलनराङ्लैरावाह्य॥ ॐ ऽदुष्पलाये

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२४ प्रतिजागृहीत्वेतिमंत्रेण पीतपुष्पादिभिरभ्यर्च्य पीतवस्त्रं न्यासेदनबलिं चक्षुधांयत
नः॥ तदधिदेवतां विष्णुं सिततंडुलैरावाह्य॥ ॐ इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे
पदं इति मंत्रेण श्वेतपुष्पादिभिः संपूज्य श्वेतवस्त्रं पायसबलिं च विष्णवे नम इ
ति दद्यात्। ततः प्रत्यधिदेवतां नारायणं सिततंडुलैरावाह्य॥ ॐ विष्णोरराटम
सीति मंत्रेण सिततंडुलादिभिः संपूज्य सितवस्त्रं पायसबलिं च ॐ नाराय
णाय नम इति दद्यात्॥ उत्तरस्यां दिशि बृहस्पतिं पीतवर्णं पीततंडुलैरावाह्य २४
॥ ॐ बृहस्पतेऽप्रतियदर्योऽर्हाद्द्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेति पीतपुष्पा

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri .

दिभिरभ्यर्च्य पीतवस्त्रं दध्योदनबलिं वा। ॐ बृहस्पतये नमः इति दद्यात्॥ तद
क्षिदेवतां ब्रह्माणं सिततण्डुलैर्वाह्य। ॐ ब्रह्मयज्ञानमिति मंत्रेण श्वेतपुष्पा
दिभिरभ्यर्च्य सितवस्त्रं पायसबलिं वा। ॐ ब्रह्मणे नमः इति दद्यात्॥ तत्पूर्ववि
देवतामिन्द्रं सिततण्डुलैर्वाह्य॥ ॐ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रꣳ हवे हवे
सुहवꣳ शूरमिन्द्रं ह्वयामि शक्रं पुरुहूतमिन्द्रꣳ स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः
॥ इति सितपुष्पादिभिरभ्यर्च्य सितवस्त्रं पायसबलिं वा इन्द्राय नमः॥ ततः
पूर्वस्यां दिशि शुक्रं सितवर्णं चतुर्भुजं सिततण्डुलैर्वाह्य॥ ॐ अन्नात्परिस्रुतो रसं

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२५

ब्रस्वेगाम्रपिवकद्रैयय:सोमंब्रजायतिक्ष्मतेनसत्यामिन्द्रियंविपानंशुक्रमन्थ
मदइन्द्रियोन्द्रियमिंद्रयवोमतंमधु: इतिसितपुच्छादिभिरभ्यर्कोसितवत्सैस्तैद
नवल्लिंवाशुक्रापनमइतिदृष्टान्तादिष्वि देवतामिन्द्रंपीततरातुलैरावात्सो ॐस
योबाइन्द्र:सगरोमरुद्भि:सोमंपिवव्वृत्रहाशूरविद्वान्जहिशत्रून्अपमृधोनु
दस्वाथाभयंकृणुहिविश्वतोन:। इतिपीतपुच्छादिभिरभ्यर्च्यपातवत्सैपायस्य
लिंवाइन्द्रायनमइतिदृष्टान्तान्तत:मत्वाभिदेवतांश्वेतपुच्छैरेशवालस्यो ॐतस्य राम
त्वाभागमैवयंशुक्रोसिगृह्णामितेजन्मासि सुतन्वतोऽहम्।इतिश्वेतपुच्छादि। २५

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

भिरभ्यर्च्य श्वेतवस्त्रे पायसबलिं वरुणाय नमः॥ पश्चिमे कलशं वरं शनैश्चरं सं
स्थाप्यास्मिन् कलशे विलिख्य कलशे तत्र तंदुलैरावाह्य। ॐ शन्नो देवीरभीष्टय आपो भव
न्तु पीतये शंयोरभिस्रवन्तु नः इति कलशं गन्धपुष्पादिभिरभ्यर्च्य कलशं वस्त्रेण कृश
राल्लबलिं वा शनैश्चराय नम इति दद्यात्॥ ततोऽधिदेवतां यमं नीलतंदुलै
रावाह्य। ॐ अग्रासिपमोग्रस्पादित्योग्र वीन्नासित ततो गन्धेन वृतेन असितामे
न समयापिपदे इत्याहुस्तेन्नानि दिविवक्तनानि। इति तान्गन्धपुष्पादिभिर्नील
रभ्यर्च्य नीलवस्त्रोपायसबलिं वा यमाय नम इति दद्यात्॥ ततः प्रत्यधिदेवतां प्र

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२६ जायतिंसितलराहुस्तैराबाधा। ॐ प्रजापतेनत्वदेवतान्यन्यो विश्वारूपाणिपरिता
बभूव। यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोअस्तुवयंस्यामपतयोरयीणाम्॥ इति सि
तपुष्पादिभिरभ्यर्च्य सितवस्त्रं पापसवाससिंवा। ॐ प्रजापतयेनमः इतिसित
पुष्पादिभिरभ्यर्च्य सितवस्त्रपापसवाससिंवा। ॐ प्रजापतयेनमः इतिदद्यात्। तैं
मन्त्राः कस्तवरोगराहुंक्रूरस्तवारिकया मिलितस्य। ॐ अपानश्चित्वभ्रातृवद्दत्ता
हाल्वघः स्वस्ता। कयासविवृपावृता। इतिसितपुष्पादिभिरभ्यर्च्य। कस्तवेत्वे राम
ष्णागमास्तवसितस्त्र। ॐ राहवेनमः इतिदद्यात्। तद्द्विदेवतांकालमा। ॐ कापि २६

रसिसमुद्भवस्वाक्षिमतउन्नया मितनापोऽद्भिरगामतनमोषधाविनिनालपुष्पा
दिभिरभ्यर्च्यतालनवद्वीपायसमवलिस्वा। ॐकालायनमइतिदद्यात्॥ ततःप्रम
थिदेवतानांसर्वासितननागुलैरावाह्य। ॐनमोसर्वेभ्योयेकेचित्पृथिवीमनु। ये
स्मान्नितेयेदिवितेभ्यःसर्पेभ्योनमः। इतिसितासितपुष्पादिभिरभ्यर्च्य। सितन
वीपायसमवलिंग। ॐसर्पेभ्योनमइतिदद्यात्॥ वायव्येधूम्रवर्णान्केतून्ध
म्रवार्णिकपालिविलिख्यधूम्रताप्तुलैरावाह्य। ॐकेतुंकृण्वन्नकेतवेपेशोम
र्याअपेशसेसमुषद्भिरजायथाः। इतिधूम्रकुसुमादिभिःकेतून्संपूज्यधूम्रवद्वीविओदन

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

१८ वस्निं वा ॥ ॐ केतुभ्यो नमः ॥ नक्षत्राधिदेवतां विश्वकर्माणं सितनतण्डुलैरावाहये ॥ ॐ वि
श्वावसोः स्वास्तिनेपा२ मसाय ॥ इति सितपुष्पादिभिरभ्यर्च्य सितवस्त्रैर्यापय
सवर्णं विश्वकर्मणे नमः ॥ ततः प्रत्यधिदेवतां ब्रह्माणं सितनतण्डुलैरावा
स्या ॥ ॐ आब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामाराष्ट्रे राजन्यः शूर इषव्यो
तिव्याधी महारथो जायतां ॥ इति सितपुष्पादिभिरभ्यर्च्य सितवस्त्रैः पापसवसि
वा ॥ ॐ ब्रह्मणे नमः ॥ उतिदधानं ॥ सर्वभ्यायसेमव नेहानुयम ॥ ततः कुमारसनी १८
पेगत्वा पुष्पचन्दनादिभिरर्चिसपूजां ॥ ॐ अग्निकल्पयत्नदारामकृत्नो स

गोह्न॰ स्नानहोमकर्म्मणि कृताकृतावेक्षणरूपब्रह्मकर्म्म कर्त्तुमेभिः पुष्पचन्द
नताम्बूलवासोभिर्ब्रह्मत्वेनामुकगोत्रममुकशर्म्माणममुकवेदाध्यायि
नं त्वामहं वृणे। वृतोऽस्मीति प्रतिवचनम्। यथाविहितं कर्म्म कुरु करवाणीति
प्रतिवचनम्। ततोऽग्नेर्दक्षिणतः शुद्धमासनं दत्त्वा तदुपरि प्रागग्रान्कुशाना
स्तीर्य्य ब्रह्माणमग्निप्रदक्षिणक्रमेणानीय अत्र त्वं मे ब्रह्मा भवेत्यभिधाय तस्मि
न्कल्पितासने उदङ्मुखमुपवेशयेत्। ततः प्रणीतापात्रं पुरतः कृत्वा जलेन
प्रपूर्य कुशैराच्छाद्य ब्रह्मणो मुखमवलोक्य अग्नेरुत्तरतः कुशोपरि निदध्या

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२८ ततस्त्वरित्निरत्निम्। बर्हिर्बद्ध्वा तुर्यभागमादाय। आग्नेयादीशानान्तम्।
व स्तरणोऽग्निपर्यन्तम्॥ नैर्ऋत्याद्वायव्यान्तम्। आग्नेयतः उत्तरीतापर्यन्तम्
। नैर्ऋत्ये तत्स्तरणः उत्तरीतापर्यन्तमादिशि। पवित्रच्छेदनार्थं कुशत्रयम्। पवि
त्रकरणार्थं साग्रमनन्तर्गर्भं कुशपत्रद्वयम्। प्रोक्षणीपात्रम्। आज्यस्था
ली। सम्मार्जनकुशाः। उपयमनकुशाः। समिधस्तिस्रः। स्रुव
। आज्यम्। पूर्णपात्रम्। पवित्रच्छेदनकुशानां पूर्वपूर्वदिशि राम
क्रमेणासादनम्। कुशत्रयेण पवित्रच्छेदनकुशैः पवि २८

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

विन्नेच्छित्त्वा सपवित्रकरेण त्रिः प्राणानोदक्षिणोन्नरणीकात्रे निधाय। वामभा
ग नासिकांगुष्ठाभ्यामुत्तराग्रेण विजेण ह्लास्त्रिश्चितस्य वनम्। ततः प्रोक्ष
णीपात्रे वाम हस्ते कृत्वा नासिकांगुष्ठ रन्ध्रेण पवित्राभ्यां तत्र नैस्त्रि रु
त्प्लिप्य प्रणीतोदके न प्रोक्षणीजलं मभिषिञ्च्य प्रोक्ष्य प्रोक्षणीजलेन ना
सादि नवत्रय मा भित्विधाय प्रणीतयोर्मध्ये प्रोक्षणी पात्रं निधाय
ततस्त्रा ऽज्यस्थाल्या मा ज्यं निधाय पवित्रि सजवन्ते तरामा ऽऽज्य
मधिश्रित्य निरंगाराग्निं पावके तौ निधाय तत स्त्रिः स्रुवं प्रतप्य समा

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

२८ र्जैनकुशनाभस्यैंरत्नरतोमस्तैब्रह्मदत्तः सुवैसम्बन्धप्रगानोदृकैनास्पु
स्पुनास्त्रिः प्रत्यक्षदानेनागतः कुशनाभ हि नि इत्याना नतस्त्रा समाधिन
तः ब्रह्मदत्तिराक्रमेगाव नार्थ्यख कीपाणे धृत्वा श्रोन्नराणी वल्विसन्नूप
वेश्यसन्नय ब्रूमेतात्वैर स्पष्टं वं ब्रह्मोत्तराणी व दृस्यवनम्॥ ततउपय
मत कुशनाभमहस्तोनादायोत्रि धन्तुना पति मनत्सा ध्या त्वा नूतना
मस्तो हूता नत्ताः समिधः क्षिपेत्॥ ततउपावेश्यसपाविक्षोन्नराणुद्के राम
नब्रह्मदत्तिराक्रमेगाः॥ स्तिपर्युन्नगणा॥ ततः प्राणीनायणाक्रेयविष्ट्राने २८

धाय पातितदक्षिणजानु कुशैः सन्नाग्नेरन्वारब्धः समिद्धतमेऽग्नौ श्रुवेणाज्याहुतीर्जुहुया
त्॥ तत्राघारादारभ्य द्वादशाहुतिषु तत्तदाहुत्यनन्तरं स्रुवावस्थितहुतशेषमप्रो
क्षणी पात्रे प्रक्षेपः। ॐ प्रजापतये स्वाहा। इदं प्रजापतये। इति मनसा। ॐ इन्द्राय
स्वाहा। इदमिन्द्राय। इत्याघारौ। ॐ अग्नये स्वाहा। इदमग्नये। ॐ सोमाय स्वाहा॥
इदं सोमाय। इत्याज्यभागौ। अथ महाव्याहृतयः। ॐ भूः स्वाहा। इदं भूः। ॐ भुव
ः स्वाहा। इदं भुवः। ॐ स्वः स्वाहा। इदं स्वः॥ अथ सर्वप्रायश्चित्तसंज्ञकाः॥ ॐ त्व
न्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो अवयासिसीष्ठाः यजिष्ठो वह्नितमः शोशु

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

वा नो विश्वा द्वेषांसि प्रमुमुग्ध्यस्मत्स्वाहा। इदमग्नीवरुणाभ्याम्। ओं सत्वन्नो
३० अग्ने वमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ। अवयक्ष्व नो वरुणं रराणो वी
हि मृडीकं सुहवो न एधि स्वाहा। इदमग्नीवरुणाभ्याम्। ओं अयाश्चाग्नेस्य
नभिशस्तिपाश्च सत्वमित्त्वमया असि। अया नो यज्ञं वहास्यया नो धेहि भेषज
ं स्वाहा। इदमग्नये। ओं ये ते शतं वरुण ये सहस्रं यज्ञियाः पाशा वितता महान्त
स्तेभिर्नो अद्य सवितोत विष्णुर्विश्वे मुञ्चन्तु मरुतः स्वर्काः स्वाहा। इदं वरु राम
णाय सवित्रे विष्णवे विश्वेभ्यो देवेभ्यो मरुद्भ्यः स्वर्केभ्यः। ओं उदुत्तमं वरुणपाश ३०

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

मस्मदवाधमंविमध्यमंश्रथाय। अथावयमादित्यव्रतेतवानागसोऽदितये
स्याम स्वाहा। इदं वरुणायादितये। ॐ प्रजापतये स्वाहा। इदं प्रजापतये। ॐ अग्नये
स्विष्टिकृते स्वाहा। इदमग्नये स्विष्टिकृते। २० वैहोमं समाप्य। कुंडसमीपकलशेषु सर्वेषु
। अश्वत्थानगजस्थानवल्मीकनदीसंगमगोष्ठकंदवनावारागामध्येमृदः प्रक्षि
प्येत्। तथानक्रगोरोचनामितसिद्धार्थान्कुंकुमकर्पूरचंदनागुरुसमस्तगंधा॥
जातीफलैपुमध्येत्रीनाम्नानुगुलुवक्षिपेत्। तथा वतानाश्वत्थोदुम्बरप्लक्षवट
त्त्ववान्कलशेषुसुरवेदपात्। २० वैनत्रारविधिवासमनेकतेगुरुर्यजमानमभ्यलंकाबि

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

३१ माधिवासयेत्तम्।।ततःप्रभातेवसिष्ठःसर्वौषधीःस्तानीवासितावनेवा।।ततस्तैःषट्कलशानांजलै
र्मंत्रैर्नृत्यगीतवाद्यैर्गुरुःप्रास्तुवउदस्तुवियनानानीवज्रनारामस्त्रीगातनयेन्।३०
न्नात्वामभिषिंचन्तुब्रह्माविष्णुर्महेश्वराः।वासुदेवोजगन्नाथस्तथासंकर्षणोविभुः।
प्रद्युम्नश्चानिरु[illegible]ःपंचैतेवैभवन्तुधर्मस्तथाशिवः।ब्रह्मणासहिताःशेषो
दिक्पालाःपान्तुतेसदा।कीर्तिर्लक्ष्मीर्धृतिर्मेधापुष्टिःश्रद्धाक्रियामतिः।बु राम
द्धिर्लज्जावपुःशान्तिस्तुष्टिःकान्तिश्चमातरः।एतास्त्वामभिषिंचन्तुदेवपत्न्यः ३१
समागताः।आदित्यश्चन्द्रमाभौमोबुधजीवसितार्कजाः।ग्रहास्त्वामभिषिंच

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

न्तु राहुकेतुश्चनार्प्पितनाः। देवदानवगन्धर्वयक्षराक्षसपन्नगाः॥ ऋषयो मनवो गा
वो देवमातर एव च। देवपत्न्यो द्रुमा नागा दैत्याश्चाप्सरसां गणाः॥ अस्त्राणि सर्व
शस्त्राणि राजानो वाहनानि च। औषधानि च रत्नानि कालस्यावयवाश्च ये। स
रितः सागराः शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः। एतास्त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थ
सिद्धये॥ ॐ अद्य एतत्कर्म्मण्य वृषोत्सर्गाङ्गःभूतं कृतैतद्धिवासनकर्म्मप्रतिष्ठा
र्थममुकगोत्रायामुकगोत्रायामुकशर्म्मणे ब्राह्मणाय एतान्ः शातीगृह
द्दैवतादक्षिणां तुभ्यमहं संप्रददे॥ एकोवा॥ विस्तीति प्रतिवचनम् कर्म्माङ्गः

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

३१ देवताः प्रीयन्तामिति यजमानो ब्रूयात्। सुप्रीताः सन्तु इति प्रतिवचनम्। ततो दक्षि-
दग्निराकंत्वनमर्कर्नेत्राः। ततश्चागतत्वनगृयोतरैसास्वरप्रातेशुभेग्ने।। ॐ
रुपो हि ष्ठेत्यादिभ्यो आपोजनइत्यन्तेन त्रयवानायो यजमानमार्जनं कुर्यात्। प्रातः
शासंतिपाठेनमङ्गलगीतनाद्यानि द्वौ घेः कतनकादिभ्यपितांवस्त्रादिना पूज-
यित्वा उत्थाय।। ॐ इरावती धेनुमती त्यादिमंत्रेण गावनमध्ये समानयेत्।
अनेनमंत्रेण। ॐ इदं वैनपाविवृकुतुभ्यद्वं एतोमतः सन्तु निर्तं तातरत्ना सर्वे राम
नाथ्यांमि पिनकलोकालोकंतरतेता प्यमेवा। ततो यजमानः पुष्पाञ्जलिः स्तवः स्नाव ३२

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

र्येशान्वारब्धः पवित्रकुशैर्देवमनुष्यपितॄणां व तर्प्पणं कुर्यात्॥ तत्र क्रमः॥
उपवीती प्राङ्मुखः उदङ्मुखो वा ऋजुदर्भैश्च यवजलैर्दैवतीर्थेनैकैकांजलिनान्वारब्धेन
दक्षिणकरेण॥ ॐ ब्रह्मास्तृप्यताम्॥ ॐ विष्णुस्तृप्यताम्॥ ॐ रुद्रस्तृप्यता-
म्॥ ॐ प्रजापतिस्तृप्यताम्॥ ॐ देवा यक्षास्तथा नागा गन्धर्वाप्सरसोऽसुराः॥
क्रूराः सर्पाः सुपर्णाश्च तरवो जम्भकाः खगाः॥ विद्याधरा जलाधारास्तथैवाका-
शगामिनः॥ निराधाराश्च ये जीवाः पापे धर्मे रताश्च ये॥ तेषामाप्यायनायैतद्दी-
यते सलिलं मया॥ दैवात्तर्प्पणपिलातनतः प्रजापतितीर्थेन मनुष्यान्सनकादी

३३ तर्प्पयेत्। ॐ सनकश्च सनन्दश्च तृतीयश्च सनातनः। कपिलश्चासुरिश्चैव वो
ढुः पंचशिखस्तथा॥ सर्वे ते तृप्तिमायान्तु मद्दत्तेनाम्बुना सदा। ततो दक्षिणा
भिमुखो द्विगुणभुग्नकुशैः स्वधान्तैर्नामभिः पितृतीर्थेन॥ ॐ सोमपास्तृप्यन्ता
म्। ॐ बर्हिषदस्तृप्यन्ताम्। ॐ उष्मपास्तृप्यन्ताम्॥ ॐ अग्निष्वात्तास्तृप्यन्ता
मिति तर्प्पयित्वा स्वस्वनाम्ना पित्रादींस्तर्प्पयेत्। पुष्पं गन्धं च यजमानः। ॐ आपो
ऽस्मान्मातरः शुन्धयन्तु घृतेन नो घृतप्वः पुनन्तु। विश्वं हि रिप्रं प्रवहन्ति दे
वीरुदिदाभ्यः शुचिरापूत एमि। ॐ तुपवशामगवता हिमूपास्माप्योव ३३

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

वयं भगवन्तः स्वामानाच्छादितरामस्तो विश्वदानां विशुद्धमुद्रां मा रक्ष्ती । इति मंत्रे
णाच्छादनं दद्यात् तामनुस्थापयेत् ॥ दुष्याम्यमानाय दिहं करोमि ह्रां ॐ हि
रण्यवती वसुपत्नी वद्धनो वसुमिपन्नी मननमन्यगात् ॥ दुर्हां [illegible] स्थापयेत्
ते यं स्माई तास्मिहे सो भगायद्रिति दाधिकं मंत्रं जपेत् । ॐ मुञ्चन्तु मा सपल्यादथो
ते यं स्माई तास्मिहे सो स्मयद्री मालतं स्मादेन क्रिल्विषात् । इति मंत्रेण गां पूजयि
त्वा एषां गोहद्व दैवतानुभ्यं सामगायमपादन्ता । इति मंत्रेण [illegible] गां ए जपित्वा एषां
गोहद्व दैवतानुभ्यं सामगायमपादन्ता । इति सामग्री प्रतिपादयेत् ॥

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

तिपवित्ररूपताम्बाञ्जद्विजागतास्तत्मागत्समसरशपस्यास्तेऽपविश्येत।। ततोमर्हन्तादि
णनौवर्न्नमाने। कुशानिवज्ञ्यात्माद्वायान्स्य अमुकनामीयामुकपत्नीयामुका
तिथौ सर्वकामानन्तरयद्भोगेन्द्रापूर्वयरछिन्न स्वर्गवासस्वरामसंरवेन तेम वि
ष्यन्कारणापुनरागतिदुर्लभपरमसिंद्धिकामनयाएषब्राह्मणोवनस्पतिदैव
ताकः सर्वौपधोजितेन सर्वभूतेभ्योनमोस्तु अतोऽस्मारामंनिरीक्ष्योत्सृजेत।।
सर्वभूतेभ्यं उत्सृष्टमेतद्वनम्। स्त्रितमारामंनु सर्वभूतानि सङ्घयावत्तेहन्नै:।। राम
मामासंसर्वभूतेभ्यो:ऽयाद्वनमिदंवनमाराम्नु सर्वभूतानि भजन्तायावत्तेहन्नै ३५

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

ः इति मन्त्रं हुं यं पठेत्॥ ततः एवं विधिं विनादिकपालेभ्यो नेत्रबन्धनम् नैः पूर्वा
दिक्षु इन्द्रादिभ्यो माषभक्तबलिं दद्यात् तत्र क्रमः। इन्द्रस्त्वं महसा दीप्त इ
ति श्लोकं पठित्वा माषभक्तबलिर्नमः। ॐ आग्नेयः पुरुषो रक्त इति मा
षभक्तबलिरग्नये नमः। दक्षिणां दिशमध्यास्ते यमः इति माषभक्त
बलिर्यमाय नमः। नैर्ऋत्यां तिष्ठति स्तु प्रमानक्षत्र इति एष माषभक्तबलिर्नैर्ऋ
तये नमः। पश्चिमायां वरुणः सर्वलोकेषु रिति एष माषभक्तबलिर्वरुणा
य नमः। वायव्याम् ॐ वायुस्तु सर्वभूतेषु मति एष माषभक्तबलिर्वायवे नमः। कु

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

आम। गौतेय त्वष्टु मान्मान्यट् इत्येषमाष मन्त्र वलि कुबेराय नमः॥ ईशान्यन
ाद् इशानः पुरुषोरक्त इति स्त्रमाष मन्त्र वलिः ईशानाय नमः॥ तिस्त्रः शिवहत्ता
योर्मध्ये पद्मयोनिष्णुर्मूर्ति इत्येव माषमन्त्र वलिर्ब्रह्मणे नमः॥ इमि
स्मेकं दृष्टान्। ततो महागेद्विवृः को रोस्थित ष्ठनुः कल ग नाई नायन
नोर्नेहली निःक्षिप्य ता तन : स्यात्मिले मराले कृत्वा स्मादि स्थेहनगष्ठे ह
लिखेलिम स्यल्या। ॐ स्नाहिण्याय नमः। इति पाद्याहिभिः पूजयेत्॥ ॐ वन्द्वे राम
इतान्स्कुहति ष्ठस्मावाहय॥ स्थाप पित्वा। ॐ वन्द्वाय नमः। इति पाद्या ३५

ग्निं स्थापयेत्॥ ॐ कनकाग्नेहिद्रक्षमध्ये हे हमिश्चते त्यावा ग्रस्यावि लोन नक्षत्रे भो
नमः इति दिक्पालं स्थापयेत्॥ इन्द्रादि नामशिरसा नमस्कुर्यात्॥ ततः पुनरधिवास
नरात्रिहोमवत् तत्तदिनानाध्यवतादि दिनानि पादवमूर्धाभिः कवापारयगा होमा
दि विधाय कर्म होमपर्वणमाचार्येण होमः कर्तव्यः॥ ६॥ तुर्थदिन क्षेमानं
कर्तव्यम्॥ ततः स्नपनशरावमाग्य तेनोदपात्रेद क्षिणाग्रे कलशान् ततः ॐ म
र्तनं दिव्यर्निदं चैतत्फलं तु अमृतमान्वितं पूर्ण नद्युकेश्वयनं ममजानाद्दे
नानार्थ [illegible] मः स्नेपूर्णां [illegible] तु पादेश [illegible] मा
दि मिल [illegible]

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri

३६ त्रिज्ञाह्मणेन नो रक्षमा पुत्रीमिति हरिः पवन [illegible] सु
स्रव्यास्नेहे मेलु इति हितै शेषया ॥ सुमित्रिया लक्ष्मी मन्तुयोः स्पान्द्वे छिंपं [illegible] दि
इ स्वैशा न्तां प्रणीता सुश्री करस्तम् । ततो देवागानुमि न्या शिवाहि हेमान्नीकर्म
दीन ॥ ततः श्रा वार्ध्य [illegible] निगौ हिरण्य दिव्यवस्त्रा दिकं दक्षिणां दद्यात् ॥ अ
पदेभ्यः स्वस्ति वाचनादि भीदक्षिणां दद्यात् ॥ हरिद्र हिरण्य [illegible] ३६
न्नीकं कुर्यात ॥ ब्राह्मणान् भोजयेत् [illegible] ॥ ॥ इति [illegible]
ग विधिः समाप्तः ॥ ॥ शुभमस्तु सर्वजगतः ॥

CC-0.Courtesy Shri K.S.Parihar Librarian Government District Library Varanasi. Digitized by eGangotri